

Аналіз виконання Україною рекомендацій Керівних принципів статті 5.3 РКБТ щодо обмеження впливу тютюнової промисловості на ухвалення рішень у сфері боротьби проти тютюну

На Третій конференції сторін РКБТ 2008 року було одностайно схвалено Керівні принципи виконання Статті 5.3. РКБТ, у яких, зокрема, зазначено, що в основі інтересів тютюнової промисловості і громадського здоров'я закладено принциповий конфлікт, який неможливо вирішити. Цей конфлікт полягає в тому, що тютюнова промисловість хоче, щоби люди вживали більше тютюнових виробів, а сили громадського здоров'я прагнуть, щоби люди вживали якомога менше таких виробів. Керівні принципи проголошують, що будь-які контакти представників державних органів із тютюновою промисловістю мають бути підзвітними та прозорими, а також пропонують органам влади встановити такий порядок, щоби діяльність тютюнової промисловості та тих, хто працює в її інтересах, також відбувалися прозоро.

Керівні принципи виконання Статті 5.3 РКБТ містять вісім основних настанов, які доповнено більш детальними рекомендаціями:

1. Підвищити обізнаність щодо шкідливості тютюнових виробів та їхньої властивості викликати залежність, а також про втручання тютюнової промисловості в політику Сторони із боротьби проти тютюну.

2. Запровадити заходи для обмеження взаємодії з тютюновою промисловістю та забезпечення прозорості тих взаємодій, які відбуваються.

3. Відхилити партнерські відносини та такі угоди з тютюновою промисловістю, які не містять обов'язкової сили, або такі, виконання яких неможливо забезпечити.

4. Не допускати виникнення конфліктів інтересів для державних службовців та працівників.

5. Вимагати, щоби інформація, яка надається тютюновою промисловістю, була прозорою та чіткою.

6. Денормалізувати та, наскільки це можливо, регулювати діяльність, яку тютюнова промисловість характеризує як "соціально відповідальну", включно з , але не обмежуючись такими діями, зазначеними як "корпоративна соціальна відповідальність".

7. Не надавати тютюновій промисловості преференційного режиму.

8. Ставитися до підприємств тютюнової промисловості, які перебувають у державній власності, так само, як і до інших підприємств тютюнової промисловості.

1. Підвищити обізнаність щодо втручання тютюнової промисловості в політику

Ключові рекомендації розділу Керівних принципів виконання Статті 5.3 РКБТ:

Сторони зобов'язані, з огляду на статтю 12 Конвенції, інформувати та навчати всі гілки влади та громадськість про наркотичний та шкідливий характер тютюнових виробів, про необхідність захисту політики громадського здоров'я щодо

боротьби проти тютюну від комерційних та інших майнових інтересів тютюнової промисловості, а також щодо стратегій та тактик, які використовує тютюнова промисловість для перешкодження ухваленню та реалізації політики громадського здоров'я із боротьби проти тютюну.

Крім того, сторони мають підвищувати рівень обізнаності про практику тютюнової промисловості щодо використання окремих осіб, передових груп та пов'язаних організацій, які діють відкрито або таємно від їхнього імені або проводять заходи в інтересах тютюнової промисловості.

Законом України «Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення»¹ проголошено пріоритетність політики у сфері охорони здоров'я в порівнянні з фінансовими, податковими та корпоративними інтересами суб'єктів господарювання, діяльність яких пов'язана з тютюновою промисловістю, та участі фізичних осіб, об'єднань громадян, діяльність яких не пов'язана з тютюновою промисловістю, у заходах щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів та їхнього шкідливого впливу на здоров'я населення. Проте ця норма залишається досить декларативною, бо жодних конкретних заходів щодо підвищення обізнаності про втручання тютюнової індустрії в політику державні органи не проводять.

Згідно з постановою КМУ № 1371 від 13.09.2002 р. «Про порядок участі центральних органів виконавчої влади у діяльності міжнародних організацій, членом яких є Україна», Міністерство охорони здоров'я (МОЗ) України визначено установою, відповідальною за виконання зобов'язань, що випливають із членства нашої держави у Всесвітній організації охорони здоров'я, включно з РКБТ ВООЗ. Тому саме МОЗ є відповідальним за проведення або ініціювання заходів, рекомендованих Керівними принципами виконання Статті 5.3 РКБТ.

У Другому національному звіті МОЗ «Контроль над тютюном в Україні»² містився досить короткий розділ під назвою «Обмеження впливу тютюнової промисловості на прийняття рішень у сфері боротьби проти тютюну».

Центр контролю над тютюном ГО «Життя» періодично розміщує матеріали про практику тютюнової промисловості щодо використання окремих осіб, передових груп та пов'язаних організацій, які діють відкрито або таємно від їхнього імені або проводять заходи в інтересах тютюнової промисловості.

Рекомендації

- 1) Підготувати документ щодо стратегій та тактик, які використовуються тютюновою промисловістю для перешкодження ухваленню та реалізації політики громадського здоров'я із боротьби проти тютюну, і надіслати його від МОЗ до інших державних установ.**
- 2) Під час підготовки МОЗ Третього національного звіту «Контроль над тютюном в Україні» передбачити окремий розділ із детальним описом**

¹ <http://sfs.gov.ua/media-tsent/novini/259999.html>

² <http://sfs.gov.ua/media-tsent/zmi/207710.html>

фактів втручання тютюнової індустрії та пов'язаних із нею організацій у політику, а також заходів протидії таким втручанням.

2. Обмеження та прозорість взаємодії з тютюновою промисловістю

Ключові рекомендації розділу Керівних принципів виконання Статті 5.3 РКБТ:

2.1. Сторони можуть взаємодіяти з тютюновою промисловістю лише тоді, коли це дійсно необхідно, та в такій мірі, наскільки це необхідно, щоб ефективно регулювати тютюнову промисловість та тютюнові вироби.

2.2. У разі потреби у взаємодії з тютюновою промисловістю Сторони мають забезпечити прозоре проведення таких заходів щодо взаємодії. Кожного разу, коли це можливо, захід взаємодії слід проводити публічно, наприклад, шляхом публічних слухань, публічного повідомлення про такий захід, розкриття інформації про такий захід для громадськості.

Державна фіскальна служба (ДФС) вимушена взаємодіяти з представниками тютюнової індустрії щодо сплати податків та інших питань, які регулюються Законом України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів», бо згідно з цим Законом, ДФС видає ліцензії на виробництво, експорт, імпорт і торгівлю тютюновими виробами (Статті 14, 15 Закону) і здійснює контроль за дотриманням цього Закону (Стаття 16 Закону).

Проте така взаємодія проходить недостатньо прозоро. Наприклад, 26 липня 2016 року фахівці ДФС провели робочу зустріч із представниками Асоціації «Укртютюн», під час якої обговорювалися законодавчі новації у сфері обігу підакцизних товарів та проблемні питання оподаткування підприємств цієї галузі³. Повідомлення про цю зустріч було розміщено на сайті ДФС уже після її проведення, а конкретні матеріали зустрічі не розкриті.

Рекомендації

1. Підготувати та прийняти законопроект, який буде забезпечувати прозорість та законність комунікації з суб'єктами владних повноважень, визначати правові засади організації та ведення лобіювання в Україні.

2. Передбачити в ньому методи, заборони, гарантії та базові принципи здійснення лобіювання. Встановити основні вимоги до суб'єкта лобіювання та замовника послуг з лобіювання, суб'єкта владних повноважень (нормотворча діяльність яких є предметом лобіювання), їх права та обов'язки, вимоги щодо державного нагляду та контролю за діяльністю з лобіювання, відповідальність за порушення.

3. Створити онлайн безкоштовний відкритий Державний реєстр лобіювання з обов'язковою державною реєстрацією суб'єктів лобіювання та систематичним поданням звітності про лобістів, витрати на лобіювання та його

³ <http://sfs.gov.ua/diyalnist-regulyatorna-politika-regulyatorna-politika/arhiv/2016-rik/68412.html>

замовників, лобістські контакти (в тому числі з боку суб'єктів владних повноважень) до нього.

3. Відхилити партнерські відносини та угоди з тютюновою промисловістю

Ключові рекомендації розділу Керівних принципів виконання Статті 5.3 РКБТ:

3.1. Сторонам не слід приймати або підтримувати партнерські відносини та угоди з тютюновою промисловістю, які не містять конкретних обов'язків або виконання яких неможливо забезпечити, а також будь-які добровільні угоди з тютюновою промисловістю або будь-якими юридичними особами або фізичними особами, що діють в інтересах тютюнової промисловості.

3.4. Сторонам не слід приймати, підтримувати або схвалювати будь-які пропозиції щодо законодавства або заходів із боротьби проти тютюну, які було розроблено тютюновою промисловістю або в співпраці з нею.

У березні 2015 року ДФС та Асоціація «Укртютюн» підписали План заходів з протидії нелегальній торгівлі тютюновими виробами⁴. Підписання такого плану дій суперечить рекомендаціям Керівних принципів Статті 5.3 РКБТ. Тексту плану немає у відкритому доступі.

ДФС двічі (у 2016⁵ та 2017⁶ роках) подавала Проект постанови Кабінету Міністрів України "Про встановлення розміру мінімальних оптово-відпускних і роздрібних цін на тютюнові вироби, тютюн та промислові замітники тютюну". В Аналізі регуляторного впливу зазначено, що «*запровадження мінімальних оптово-відпускних і роздрібних цін на тютюнові вироби, тютюн та промислові замітники тютюну позитивно вплине на фінансові показники діяльності тютюнових компаній*». Є підстави вважати, що пропозиції були розроблені в співпраці з тютюновою промисловістю.

6 вересня 2017 року Асоціація «Укртютюн» повідомила, що вона запропонувала план щорічного підвищення специфічної ставки акцизу на тютюнові вироби на 20⁷. Саме такі пропозиції містяться в законопроекті 6683⁸, які було подано 4 народними депутатами. Законопроект також фактично пропонує встановити мінімальні ціни на сигарети й тому є підстави вважати, що пропозиції були розроблені в співпраці з тютюновою промисловістю.

У 2014 році Конференцією Сторін РКБТ було ухвалено керівні принципи для виконання Статті 6 РКБТ. У розділі 1.6 Керівних принципів зазначено: «*Розробка, впровадження та забезпечення податкової та цінової політики щодо тютюну як частини політики охорони громадського здоров'я мають бути захищені від комерційних та інших корпоративних інтересів тютюнової промисловості, у тому числі від тактики використання проблеми контрабанди як перешкоди здійсненню*

⁴ <http://sfs.gov.ua/media-tsent/zmi/207710.html>

⁵ <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/regulyatorna-politika-/regulyatorna-politika/arhiv/2016-rik/68412.html>

⁶ <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/regulyatorna-politika-/regulyatorna-politika/2017-rik/71564.html>

⁷ <https://ukranews.com/interview/1759-valentyina-khomenko-nelzya-postoyanno-yspolzovat-povyshenye-akcyza-na-tabak-dlya-latanyya>

⁸ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62231

політики оподаткування, відповідно до Статті 5.3 РКБТ ВООЗ і керівних принципів для її здійснення, а також від будь-яких інших реальних і потенційних конфліктів інтересів».

На жаль, комітети Верховної Ради та урядові органи систематично проводять закриті наради з представниками тютюнової промисловості з питань оподаткування тютюнових виробів та підтримують законодавчі ініціативи, розроблені тютюновими корпораціями.

Рекомендації

1. Відхиляти проекти угод або інших документів, які розроблені в співпраці з тютюновою промисловістю, а замість них готувати документи цілком відповідно до РКБТ та її керівних принципів (див. позитивний приклад у Додатку 1 – ухвалення Розпорядження КМУ від 23 серпня 2017 р. № 570-р про Стратегію у сфері протидії незаконному виробництву та обігу тютюнових виробів на період до 2021 року).

2. Розробити та ухвалити нормативні документи, які передбачають:

а. Завчасне інформування МОЗ про наради з представниками тютюнової промисловості з питань зміни законодавчих та нормативних актів (у тому числі оподаткування тютюнових виробів), щоб представники МОЗ і відповідних громадських організацій могли брати участь у таких нарадах та ознайомитися з усіма документами до цієї наради.

б. Обов'язкове надсилання в МОЗ копій усіх письмових документів (в тому числі електронних) які надійшли в урядові чи парламентські органи від представників тютюнової промисловості і які прямо чи опосередковано стосуються питань регулювання або оподаткування тютюнових виробів.

4. Конфлікти інтересів для державних службовців та працівників

Ключові рекомендації розділу Керівних принципів виконання Статті 5.3 РКБТ:

4.1. Сторонам слід визначити політику щодо розкриття конфліктів інтересів та відповідних дій. Така політика стосується всіх осіб, які беруть участь у розробці та здійсненні політики громадського здоров'я із боротьби проти тютюну, включно з державними службовцями, працівниками, консультантами та підрядниками.

4.2. Сторонам слід сформулювати, ухвалити та запровадити кодекс поведінки для державних службовців, визначаючи стандарти, яких вони мають дотримуватися у своїх стосунках із тютюновою промисловістю.

4.8. Сторонам не слід дозволяти будь-якій особі, яка працює в тютюновій промисловості чи будь-якому суб'єкті господарювання, що діє в інтересах тютюнової промисловості, бути членом будь-якого урядового органу, комітету чи консультативної групи, які розробляють або впроваджують заходи політики боротьби проти тютюну або політики громадського здоров'я.

4.9. Сторонам не слід призначати будь-яку особу, яка працює в тютюновій промисловості чи будь-якій організації, яка діє в інтересах тютюнової промисловості,

членом делегації на засіданнях Конференції Сторін, її допоміжних органів або будь-яких інших органів, створених відповідно до рішень Конференції Сторін.

4.10. Сторонам не слід дозволяти будь-якому чиновнику або працівнику уряду або будь-якому пов'язаному з урядом органу приймати від тютюнової промисловості платежі, подарунки або послуги, у грошовій або іншій формі.

4.11. З огляду на національне законодавство та конституційні принципи, Сторонам слід вживати ефективних заходів для заборони внесків від тютюнової промисловості або будь-якої організації, яка діє в інтересах тютюнової промисловості, до політичних партій, кандидатів або кампаній, або вимагати повного розкриття таких внесків.

Державною цільовою соціальною програмою зменшення шкідливого впливу тютюну на здоров'я населення на період до 2012 року, яку було ухвалено Постановою КМУ № 940 від 3.09.2009 року, було передбачено зменшення впливу тютюнової промисловості на прийняття рішень у сфері боротьби проти тютюну шляхом внесення змін до законодавчих актів щодо обмеження взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування з тютюновою промисловістю та забезпечення прозорості такої взаємодії під час прийняття рішень у сфері боротьби проти тютюну. На жаль, ці завдання Програми не було реалізовано, а саму Державну програму було скасовано Постановою КМУ від 22.06.2011 № 704.

У 2016 році Міжнародний центр перспективних досліджень (який неодноразово отримував гранти від Філіп Моріс) намагався включити до складу делегації України на 7 сесію Конференції сторін РКБТ у Делі (Індія) свого представника, пропонуючи повну оплату всіх пов'язаних витрат. Завдяки розкриттю зв'язків МЦПД із тютюновою промисловістю, їхнього представника не було включено до складу делегації.

Рекомендації

- 1. Внести зміни до законодавчих актів щодо обмеження взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування з тютюновою промисловістю. Також забезпечити прозорість такої взаємодії під час ухвалення рішень у сфері боротьби проти тютюну.**
- 2. Визначити критерії для визнання організації, як такої, що діє в інтересах тютюнової промисловості, з відповідним поширенням на них дії законодавства щодо конфлікту інтересів.**
- 3. Забезпечити обов'язкове письмове декларування реальних і потенційних конфліктів інтересів (або відсутності таких конфліктів) кожним із державних службовців, які розглядають пропозиції щодо регулювання або оподаткування тютюнових виробів.**

- 5. Інформація, яка надається тютюновою промисловістю, має бути прозорою та чіткою**

В Україні наявні різні приклади щодо оприлюднення такої інформації.

Інформація про максимальні роздрібні ціни виробників та імпортерів тютюнових виробів подається у ДФС і двічі на місяць оприлюднюється на сайті ДФС⁹

На сайті ДФС також розміщено «Єдиний державний реєстр обладнання для промислового виробництва сигарет та цигарок»¹⁰.

Відповідно до статті 9.1 Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів»¹¹, кожен виробник або імпортер тютюнових виробів зобов'язаний щорічно, не пізніше 1 лютого року, наступного за звітним, надавати інформацію про інгредієнти тютюнових виробів, які призначені для реалізації на митній території України, центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення. Цей орган далі оприлюднює інформацію про інгредієнти тютюнових виробів у порядку, передбаченому чинним законодавством України. На жаль, ця норма закону про оприлюднення не виконується.

Рекомендація

Скласти перелік інформації, яку виробники або імпортери тютюнових виробів подають у державні органи, і визначити порядок максимально повного оприлюднення такої інформації.

Ухвалити законопроект №2820, який містить перелік видів звітної інформації, згідно директиви ЄС, які подаються тютюновими компаніями до центральних органів влади. Відповідно прийняття законопроекту значно посилить виконання керівних принципів до статті 5.3 РКБТ ВООЗ.

6. Денормалізувати "соціально відповідальну" діяльність тютюнової промисловості

Відповідно до статті 16 Закону України «Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення» з 16 вересня 2012 року в Україні заборонено :

- надання виробниками тютюнових виробів або пов'язаними з ними організаціями фінансової або іншої підтримки заходам, діяльності, окремим особам або групам, у тому числі політичним партіям або діячам, спортсменам або спортивним командам, артистам або артистичним групам, навчальним закладам усіх форм власності;
- проведення інформаційних кампаній та заходів для населення, у тому числі для профілактики куріння серед молоді, за прямої або опосередкованої фінансової підтримки виробників тютюнових виробів або пов'язаних із ними організацій.

На жаль, відомі факти надання тютюновими корпораціями фінансової допомоги окремим організаціям України. Це показує, що зазначена норма закону порушується. Це може бути пов'язано з відсутністю реальної відповідальності за такі порушення.

Рекомендації

⁹ <http://sfs.gov.ua/cigars>

¹⁰ <http://sfs.gov.ua/dovidniki--reestri--perelik/reestri/191577.html>

¹¹ <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/481/95-вр>

1. Оприлюднювати факти порушення відповідних норм статті 16 Закону №2899. Створити перелік організацій, заходів і осіб, які отримали фінансову або іншу підтримку від виробників тютюнових виробів або пов'язаних із ними організацій.

2. Встановити критерії для визначення організації як такої, що «пов'язана з тютюновою промисловістю».

3. Запропонувати зміни до законодавства для встановлення покарання як для тих, хто надає, так і для тих, хто отримує фінансову або іншу підтримку від виробників тютюнових виробів або пов'язаних із ними організацій.

7. Не надавати тютюновій промисловості преференційного режиму

Відповідно до статті 10 Закону України «Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення» забороняється підтримка виробництва (імпорту) тютюну та тютюнових виробів для реалізації на митній території України у формі державного фінансування, надання за рахунок коштів Державного бюджету України та місцевих бюджетів відповідним суб'єктам господарювання фінансової допомоги, фінансових гарантій, дотацій, субсидій, пільгових кредитів (позик).

У той же час, підтримка пропозицій окремих корпорацій щодо створення більш привабливих умов ведення бізнесу є порушенням цієї норми. до такої діяльності, зафіксованої у цьому звіті, може відноситися:

- відтермінування норм впровадження законопроекту № 2820 та №4030а, що підтримує преференційний режим для виробників сигарет щодо смакових добавок, макування, звітності та маркетингу;
- блокування підвищення ставок адвалорного акцизу усупереч більш вигідного режиму оподаткування тютюнових виробів для держави; підтримки підвищення тільки специфічної ставки у плані зростання акцизів на 7 років¹² призведе до втрат можливих податкових надходжень від акцизів у 2018 році до 2 млрд грн, та нівелюванню цього виду податку в майбутньому. Очевидним є те, що така позиція пролобійована 2-ма виробниками дорогих сигарет, яким вигідно, щоб до всього ринку застосовувалося однакові ставки акцизу (з дорогих та дешевих).

8. Ставитися до підприємств тютюнової промисловості, які перебувають у державній власності, так само, як і до інших підприємств тютюнової промисловості

В Україні немає підприємств тютюнової промисловості, які перебувають у державній власності.

¹² http://biz.nv.ua/ukr/experts/skipalskiy_a/chi-dijdemo-mi-do-jevropejskih-tsin-na-sigareti-u-2025-rotsi-2235297.html

Приклад успішного протистояння тютюновій індустрії: ухвалення Стратегії у сфері протидії незаконному виробництву та обігу тютюнових виробів на період до 2021 року

У серпні 2016 року Міністерство фінансів України представило на громадське обговорення проект розпорядження Кабінету Міністрів України "Про схвалення Стратегії у сфері протидії незаконному виробництву та обігу тютюнових виробів на період до 2021 року". У пояснювальній записці до проекту було відверто зазначено, що він був розроблений *«спільно з представниками правоохоронних органів та Української асоціації виробників тютюнових виробів "Укртютюн"»*.

Одним із завдань проекту стратегії була *«активізація обміну інформацією у сфері протидії нелегальному виробництву та обігу тютюнових виробів між центральними органами виконавчої влади та суб'єктами господарювання, що здійснюють виробництво, оптову та роздрібну торгівлю тютюновими виробами, їх асоціаціями»*.

Державна фіскальна служба мала бути призначена національним координатором у сфері протидії незаконному виробництву та обігу тютюнових виробів в Україні й мала проводити *«робочі зустрічі за участю представників органів державної влади (у т. ч. правоохоронних органів), залучених до реалізації Стратегії, та виробників тютюнових виробів щодо коригування, оновлення й перегляду Плану заходів із реалізації положень Стратегії»*. Тобто, усі заходи стратегії мали погоджуватися представниками тютюнової індустрії.

У проекті також було зазначено, що *«галузева асоціація виробників тютюнових виробів може надавати Національному координатору результати замовлених нею досліджень щодо обсягів незаконно виготовлених і незаконно ввезених на митну територію України тютюнових виробів на ринку. Відповідні результати досліджень, у разі їх надання Національному координатору, враховуються ним при оцінці ефективності реалізації Стратегії»*.

У проекті Стратегії ані Рамкова конвенція, ані Протокол РКБТ про ліквідацію незаконної торгівлі тютюновими виробами, навіть не згадувалися. Проект Стратегії фактично суперечив Статті 5.3 РКБТ.

Для протидії ухваленню такого проекту Стратегії в 2016 року були підготовлені і надіслані до Мінфіну листи за підписом народного депутата І.Луценка, в якому було зазначено, що *«projekt акту розроблено спільно з представниками правоохоронних органів та Української асоціації виробників тютюнових виробів "Укртютюн", що суперечить міжнародним зобов'язанням України і нормам чинного законодавства. При розробці оновленого проекту Стратегії у сфері протидії незаконному виробництву та обігу тютюнових виробів потрібно забезпечити захист цієї Стратегії від впливу комерційних та інших корпоративних інтересів тютюнової промисловості»*. Подібні листи із зауваженнями були надіслані також від Міністерства охорони здоров'я України. Відповідно, просування Стратегії вигідної виробникам тютюну, було призупинено, а дикурс переведено на положення РКБТ ВООЗ.

У 2017 році під час обговорення проекту Стратегії рішучу позицію зайняли МОЗ та Урядовий офіс із питань європейської та євроатлантичної інтеграції, які наполягали, що Стратегія має відповідати положенням РКБТ ВООЗ.

У результаті Кабінетом Міністрів України розпорядженням від 23 серпня 2017 р. № 570-р було ухвалено Стратегію у сфері протидії незаконному виробництву та обігу тютюнових виробів на період до 2021 року¹³.

В ухваленій КМУ Стратегії зазначено, що її розроблено відповідно до Рамкової конвенції ВООЗ із боротьби проти тютюну та Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

Стратегія містить низку положень, які прямо відповідають вимогам Статті 5.3 РКБТ, зокрема, зазначено, що має бути забезпечена **«протидія зусиллям тютюнової промисловості підірвати або послабити заходи щодо боротьби із незаконною торгівлею тютюновими виробами»**.

Стратегія передбачає посилення відповідальності за правопорушення у сфері незаконного виробництва та обігу тютюнових виробів, зокрема суб'єктів господарювання, які отримали ліцензії на роздрібну, оптову торгівлю тютюновими виробами або на виробництво тютюнових виробів.

Стратегія передбачає запровадження спільної з Європейським Союзом та іншими державами системи відслідковування переміщення тютюнових виробів, водночас зазначено, що **створення такої системи не може бути делеговано виробникам тютюнових виробів або пов'язаним із ними організаціям**.

Відповідальними за координацію організаційних заходів із реалізації цієї Стратегії визначені ДФС та МОЗ, які в разі потреби організують та проводять робочі зустрічі за участю представників державних органів (у тому числі правоохоронних), залучених до реалізації цієї Стратегії, та **об'єднань громадян, діяльність яких не пов'язана з тютюновою промисловістю**, для підготовки та перегляду плану заходів із реалізації цієї Стратегії¹⁴.

¹³ <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=250225276>

¹⁴ Контроль над тютюном в Україні. Другий національний звіт. /Красовський К.С., Андреева Т.І., Григоренко А.А., Поліщук М.Є., Скіпальський А.П., Стойка О.О. – МОЗ України, ДУ УІСД МОЗ, 2014. -128 с.